

Tema 1: conflictes i desigualtats

1.1. Un món desigual

La diferencia en l'organització econòmica ha comportat sovint una desigualtat entre les diverses societats. Les desigualtats entre diverses regions del món són molt més accentuades que no pas podien ser-ho fa dos-cents cinquanta anys, abans de la Revolució Industrial.

• El distanciament dels països desenvolupats

La Revolució Industrial i la seva expansió cap a altres zones del món, va engegar un procés en què les desigualtats entre les societats de la Terra es van anar fent més profundes. La segona revolució industrial i l'imperialisme, van acabar de reblar aquest procés de diferenciació, i de retruc, de desigualtat, ja que van comportar com a conseqüència el domini militar, polític i econòmic de les societats capitalistes industrialitzades sobre la major part dels pobles del planeta. En l'actualitat, les desigualtats entre les diverses societats que habiten el planeta es classifiquen en països desenvolupats i en països subdesenvolupats.

• Desigualtats social i desigualtat individual

La falta d'uns sistemes socials que assegurin a tota la població l'accés als serveis mínims fa que algunes societats actuals siguin diferenciades i aquestes poden arribar a ser de gran magnitud, i fins hi tot en els països rics hi ha bosses de pobresa que constitueixen el que s'anomena el Quart Món.

Les desigualtats socials són:

- *Intercanvi desigual en el comerç*: els països rics no compren els productes dels pobres si els països pobres no compren els dels rics.
- *Deute extern*: deutes dels països pobres amb els rics
- *Degradació del medi ambient*: les empreses dels països rics s'instal·len als països pobres i degraden el seu medi natural.
- *Conflictes armats i negoci de les armes*: els països rics fabriquen les armes i les venen als països pobres.
- *Eclosió de les decisions econòmiques mundials*: s'ignora als països pobres en les decisions econòmiques.
- *Violació dels drets humans*.

Totes aquestes desigualtats causen la pobresa.

1.2. Els indicadors socioeconòmics

Els *indicadors socioeconòmics* són un conjunt de dades mitjançant les quals podem tenir una visió ràpida de quina és la situació social i econòmica dels habitants d'una àrea determinada.

Tot indicador ha de ser:

- *Vàlid*: un indicador vàlid és el que reflecteix exactament allò que vol reflectir.
- *Fiable*: els indicadors són fiables si mesuren un mateix concepte sempre de la mateixa manera.
- *Disponible*: a manca de l'indicador exacte que necessitem, hem de fer-ne servir un altre d'aproximat que suposem que pot mesurar allò que volem saber.
- *Plausible*: els indicadors utilitzats han de tenir sentit.

- **La fiabilitat de les dades estadístiques**

La fiabilitat depèn qualitat de les dades recollides que al seu temps varien segons els llocs i les circumstàncies en que s'han fet i el rigor de l'organisme responsable. Un altre aspecte és el grau d'engany o de frau dels particulars a l'hora de facilitar les dades amb la intenció d'estalviar-se de pagar impostos o dels governs d'alguns països amb la intenció de presentar estadístiques amb resultats positius.

1.3 Els indicadors de benestar

- **Els indicadors més utilitzats**

Els indicadors més utilitzats són el PIB, la taxa d'alfabetització, l'esperança de vida, la taxa de mortalitat infantil,

Però el PIB (producte interior brut) és un dels més utilitzats.

El PIB per habitant és el resultat de dividir el PIB d'un país per la seva població.

Aquest indicador és una bona mesura del grau de benestar y del desenvolupament d'una societat, però només registra els intercanvis monetaris i no té en compte el treball domèstic no remunerat, ni les economies de subsistència, les quals són una font d'ingressos econòmics poden ser negligibles als països amb un alt nivell de rendes, però que són la forma de vida de la majoria de la població del Tercer Món. El càlcul del PIB no inclou els costos ecològics de producció, en els quals entra la contaminació i els costos de l'eliminació dels residus provocats per l'activitat industrial i agrícola. A més, el PIB pot arribar a ser força enganyós, ja que darrera d'una renda en dòlars elevada es poden amagar taxes igualment elevades de mortalitat infantil o d'analfabetisme a causa de profundes desigualtats en el repartiment d'aquest PIB entre la població.

- **Els índex de benestar**

- IDH (índex de desenvolupament humà): per al seu càlcul es tenen en compte tres factors: el nivell de salut, representat per l'esperança de vida en néixer; el nivell cultural, representat per l'índex d'analfabetisme dels adults i del nombre mitjà d'anys d'estudis realitzats; i el nivell de renda , representat pel PIB ajustat a paritats de poder adquisitiu.
- PIB per PPA (PIB per paritats de poder adquisitiu): valora sempre iguals els preus del mateix producte y permet una comparació molt rigorosa dels PIB de diferents països.
- TMM5 (taxa de mortalitat dels menors de 5 anys): representa el nivell de benestar de la infància en un país perquè és el resultat d'una àmplia gamma de factors: l'alimentació sana, els coneixements sanitaris de la mare, la cobertura d'immunització, serveis d'atenció materno-infantil,

1.4. Els indicadors de les desigualtats en una societat

- **La mesura del desigual repartiment de la riquesa**

El PIB no reflexa gaire bé la quantitat de renda per habitant de cada país, ja que és una mesura entre tot el valor de producció i si entre tots els habitants la producció és alta el PIB serà alt i això no és així. Les riqueses no estan dividides de manera igualitària , en un país on el repartiment de les riqueses és desigual hi haurà gent molt rica i gent molt pobre.

- **La pobresa**

Parlem de pobresa davant la satisfacció de les necessitats bàsiques i al no poder accedir als serveis mínims.

Però actualment, es tenen en compte un seguit de necessitats bàsiques que, quan no estan cobertes, ens permeten parlar de pobresa absoluta.:

- L'alimentació insuficient
- Els insuficients nivells de salut i higiene
- La manca de disponibilitat d'un equipament personal de vestit
- La manca d'un habitatge sòlid, fet amb materials dignes i amb els serveis d'aigua potable, sanejament i electricitat
- La manca d'accés a l'educació bàsica
- La manca d'accés al transport públic o a altres serveis de comunicació, com ara el telèfon o correus
- La manca de mecanismes familiars o socials, proveïts per l'estat, per afrontar situacions de vellesa, malaltia, atur crònic,

Altres aspectes que causen la pobresa són:

- *La antiquada agricultura*: depèn de les condicions climàtiques i no disposa ni de tècniques ni d'aigua, tampoc tenen informació de noves tècniques.
- *Les gerres i els conflictes*: els qual impedeixen realitzar les feines de l'agricultura en la què hi ha pocs recursos financers els quals que s'inverteixen en la compra d'armament.
- *Les majors terres són propietat de les multinacionals*: les quals es beneficien de les exportacions als països rics que extreuen dels països pobres
- *Agricultura de subsistència*: que és provocada per tots els factors anteriors. Aquesta agricultura és només per a unes quantes famílies. Podíem parlar de què aquestes persones es troben en un cicle demogràfic antic, es a dir, el nombre de naixements és força alt, però no hi ha suficient aliment per a tots, llavors apareix la fam i les epidèmies.

La pobresa provoca:

- *Vulnerabilitat*: debilitat davant l'abús dels més poderosos, davant les epidèmies, les catàstrofes,
- *Falta de poders*: impossibilitat de negociació en aspectes laborables i socials.
- *Exclusió*: se'ls exclou de tot tipus de decisions.
- *Infravaloració*: es senten inferiors, ja que són humiliats.

Dins la pobresa es crea un cicle:

Persona nascuda en la pobresa ! falta de recursos, treballa per mantenir a la família

!!

marginació no va a l'escola

!!

exclusió, vulnerabilitat ! dificultat per entendre i afrontar la realitat ! analfabetisme

infravaloració

1.5. Els problemes del món actual

- **La manca d'una alimentació suficient**

Fam: situació aguda de malnutrició que afecta els grups més vulnerables i marginals d'una societat fins al punt

que la seva subsistència perilla.

Malnutrició: proporció de població que al llarg d'un any consumeix suficients aliments per mantindre el seu pes u realitzar una activitat lleugera.

La causa des d'un punt simplista és el creixement demogràfic , però en realitat te poc a veure amb la malnutrició. En realitat el principal problema és la redistribució de recursos entre els diferents grups socials dels països pobres, però la solució no s'acaba amb la desigualtat en la redistribució ja que només seria un remei momentani. Qualsevol solució passaria a fre front a les desigualtats socials i a les desigualtats especials internes. En si la solució està en millora els preus de les matèries primeres.

• **L'estat general de la salut**

Un altre problema que palesa les diferències i desigualtats que es produeixen arreu del món és l'accés als serveis sanitaris i l'estat general de la salut de la població.

L'estat de salut d'una població depèn de la suma de diversos factors: de l'impacte de la difusió de la malaltia, les característiques geogràfiques, les característiques socioeconòmiques, la qualitat del sistema sanitari, les causes de morbiditat (incidència d'una malaltia) i de mortalitat. Aquest coneixement farà possible l'establiment d'una política sanitària correcte de planificació de serveis i equipaments i les campanyes de prevenció.

• **L'accés a l'educació**

L'impossibilitat de l'accés a l'escola serveix per establir un índex de pobresa. Aquest treball infantil es desenvolupa en quatre tipus de condicions: en l'àmbit familiar, tant rural com urbà, i consisteix en fer tasques domèstiques que els ocupen tot el dia; o bé en el treball assalariat, en l'agricultura i en la ramaderia, la indústria, l'artesania i la mineria i en els serveis; règim de servitud, treballant sense cobrar a causa dels deutes dels pares que es veuen obligats a pagar el treball o la venda del fill o la filla; o en treballs marginals (guardacotxes, enllustradors,) per compte propi o de tercers.